

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

44. An vigore hujus decreti Episcopus possit dispensare in irregularitate
contracta ex homicidio casuali, quando est publicum; & non solum ad
minores Ordines, sed etiam ad majores, & simplex ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

322 Tract. III. De Potestate Episcoporum,

32. Dicedum est igitur licere Episcopo dispensare in quacunque irregularitate, orta ex cuiusvis membri occulta mutilatione. Ratio est: quia Tridentinum solum prohibuit dispensandi facultatem in irregularitate orta ex homicidio: sed mutilatio non est homicidium: ergo Episcopus poterit in illa dispensare: exceptio enim firmat regulam in contrarium. Vnde venit referendus Franciscus Leo in *Theol. fori Eccles. part. 2. cap. 8. num. 8.* & Sanchez cum alijs per eum relatis, dum *lib. 1. Operis Moralio, cap. 10. num. 49.* docet, ex eo, quod mutilationis irregularitas non solum sit ex delicto, sed etiam ex defectus significatione, id est, ex defectu perfectæ lenitatis; idcirco Episcopis hæc facultatem non competere, cum Tridentinum eisdem Episcopis concedat facultatem dispensandi in solis irregularitatibus ex delicto. Nam, vt bene Garzias *num. 33.* quamvis ratio; & finis imponendi irregularitatem homicidio, & mutilationi, sit significatio perfectæ lenitatis Christi Domini; tamen ista irregularitas absolute, & simpliciter est ex delicto, & in illius penam constituta; & ideo prædicta ratio à Sanchez allata non procedit.

3. Et ideo sententiam affirmatiuam esse communiorum, & tenendam docet nouissimè me citato Machadus de *Perf. Confess. tomo 1. lib. 1. parte 3. tract. 17. docum. 12. num. 7.* vbi sic ait: *Queda graue dudo, y conuerso entre los Doctores si en los casos de irregularidad; en que el Obispo no puede dispensar; por ser de homicidio; pueda per lo menos en la que promene de la mutilacion de algun miembro.* Sanchez, y otros Autores sienten que no. Però la contraria opinion la conviene a saber, que es dispensable por el Obispo la Irregularidad, que se contrae por la mutilacion de algun miembro (es mas comun, en cuyo fauor trae Barbosa diez y seys Autores, que referere, y sigue; sin otros muchos a quienes cita, y segue tambien Diana. Hæc Machadus; quibus adde Doctores, quos ad fatietatem etiam me citato adducit Barbosa de *Potestate Episc. parte 2. Alleg. 39. num. 49.* vide etiam Caspensem in *curso Theol. tomo 2. tract. 26. disp. 5. sect. 17. num. 119.*

Nota hic obiter mutilantem membrum inimici iam mortui non incurrit irregularitatem, cum membrum mortui non dicatur nec simpliciter membrum, utpote carens anima & vita, sicut homo mortuus non dicitur simpliciter homo. Ita Toletus *lib. 1. c. 71. num. 11.* Mazuchel de *casib. referu. disp. 2. cap. 7. quest. 3. num. 119.*

RESOL. XLII.

An Episcopus possit vigore Concilij dispensare in irregularitate orta, & contraicta ex excessu in sui defensione?

Et aduertitur, quod qui ob extremam & omnino inuitabilem vitæ suæ defensionem alium occidit, nullam incurrit irregularitatem, & ideo neque Episcopi dispensationem egerit. Ex p. 7. tt. 2. Ref. 29.

Sup. hoc infra in Refol. 46. §. Sed ad lin. 4. & lege alias Ref. not. prima dictæ Refol. & in tom. 5. tr. 5. ex Ref. 127. §. vi. &c.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè: dico igitur posse Episcopum dispensare in irregularitate ex homicidio occulto patrato causa defensionis, non seruato moderamine inculpate tutelæ, quia huiusmodi homicidium volitum causa defensionis, non comprehenditur sub homicidio voluntario, imò potius, licet non sit merè necessarium, necessarij vim habet, quatenus vitandæ mortis causa fit. Et ita hanc sententiam me citato satis firmat Barbosa de *potest. Episc. parte 2. Allega. 39. num. 53. & seqq.* Et ratio, quia Concilium cum tribuat facultatem di-

spensandi eum, qui in vitæ suæ defensionem occidit, nisi pariter loquatur de homicida excedente moderamine inculpate tutelæ, frustra hanc facultatem Episcopis concessisset: siquidem, qui non excedit hanc moderationem, sed ob extremam, & omnino inuitabilem vitæ suæ defensionem alium occidit, nullam incurrit Irregularitatem. *Clemeninas si furiosus de homicidio.* Igitur, neque Episcopi dispensatione egeret. Et ita me citato tenet etiam Marchinus de *Sacram. Ordinis tract. 1. parte 9. cap. 1. diff. 3. n. 5.* Vide etiam Caspensem in *curso Theol. tom. 2. tr. 25. disp. 5. sect. 17. nr. 19.*

RESOL. XLIII.

An Episcopus ex hoc Decreto possit dispensare in irregularitate occulta mandantis, si mandarius excessit mandatum, ita vt mors sequuta sit?

Et an si quis percutiat prægnantem in vtero sine intentione caulsandi abortum, etiamsi postea ille ex huiusmodi percussione sequatur, non sit homicida voluntarius, vnde possit ab Episcopo in irregularitate dispensari?

Et an si quis mandans homicidium in persona vnius, si committatur in persona alterius, non incurrit irregularitatem, quæ contrahitur ex homicidio voluntario, & ideo possit Episcopus dispensare? Ex p. 7. tt. 2. Ref. 30.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondeo; ideo assero Episcopum posse dispensare cum eo, qui mandauit seruo, vt alterum percuteret, sed cauerit ne occideret, nam homicidium inde sequens, non est propriè voluntarium respectu mandantis, sed est casuale culpabile. Et ita me citato docet Marchinus de *Sacram. Ordinis tract. 1. parte 9. cap. 1. diff. 3. num. 6.* & alij penes ipsum, quibus ego addo Alzedum *parte 2. cap. 6. num. 4.* Molinam *tomo 4. meo in tr. 3. disp. 3. num. 7.* & Henriquez *lib. 14. cap. 19. n. 3.* in *Glossa litera E.* Et ideo ex hac ratione, si quis percutiat prægnantem in vtero sine intentione caulsandi abortum, etiam si postea ille ex huiusmodi percussione sequatur, non est homicida voluntarius, vnde poterit ab Episcopo in irregularitate dispensari. Ita contra Nauarum in *Man. cap. 27. num. 240.* & alios tenendum est cum Sayro de *conf. lib. 7. cap. 7. num. 7.* Et hoc etiam me citato docet Marchinus *ubi supra.*

2. Hinc etiam dicendum est, quod mandans homicidium in persona vnius, si committatur in persona alterius, non incurrit irregularitatem, quæ contrahitur ex homicidio voluntario, & ideo potest Episcopus dispensare, vt me citato obseruat Barbosa de *potest. Episc. parte 2. Alleg. 39. num. 52.* & alij penes ipsum.

RESOL. XLIV.

An vigore huius Decreti Episcopus possit dispensare in irregularitate contraicta ex homicidio casuali, quando est publicum: & non solum ad minores Ordines, sed etiam ad maiores, & simplex beneficium, & etiam ad beneficium Curatum? Ex p. 7. tract. 2. Refol. 31.

§. 1. **N**on est dubium, quando homicidium est occultum; difficultas est quando est publicum. Et negat Garzias de *Benef. parte 7. cap. 11. num. 27.* & Alzedus in *Praxi Episc. parte 2. cap. 6. num. 6.* vbi sic ait. Dispensat etiam Episcopus cum homicida

laritibus occultis contractis ex homicidio casu...

homicida casu occulto, quoad suscipiendos minores Ordines, & simplex beneficium obtinendum.

2. At vero indubitanter teneo posse Episcopum dispensare cum tali homicida casu occulto, etiam ad maiores Ordines, & simplex beneficium, & etiam ad beneficium Curæ. Et opinio Vitaldi procedit in homicida casu publico, & indirecte voluntario, cum quo non dispensabit nisi ad maiores, & ad beneficium; cum occulto verò ad maiores, & ad beneficium Curæ. Ita Alzedus, cui etiam adde Mirandam in Man. Prælat. tomo 2. quæst. 2. art. 13. concl. 2. & 3. & Barbofam de Poesf. Episc. parte 2. Alleg. 39. num. 48. ubi sic alicerit: Infertur Episcopum dispensare posse in irregularitate ex homicidio casu proveniente, modo delictum sit occultum, ex eo quia Concil. Trid. d. cap. 6. Episcopis potestatem dispensandi concedit in irregularitate ex delicto occulto, excepto homicidio voluntario, sed homicidium casuale non est propriè voluntarium, Ergo Episcopus potest dispensare in irregularitate proveniente ex homicidio casu, modo sit occultum. Sic Barbofa.

4. Sed his non obstantibus ego probabiliter affirmative sententia adhaereo, quam docet Caspensis in cursu Theol. tomo 2. tract. 25. disp. 5. sect. 17. num. 119. Auila de Conf. parte 7. disp. 6. sect. 5. dub. 2. concl. 3. Henriquez lib. 14. cap. 19. num. 2. in Glossa littera R. Sayrus de Conf. lib. 7. num. 20. & alij, quos citat & sequitur Marchinus de Sacram. Ord. tract. 3. parte 9. cap. 3. diff. 3. num. 9. ubi probat hanc opinionem ex quatuor rationibus. Primo, quia Tridentinum, quantum ad homicidium casuale, nihil innovavit: ex alia parte ante Tridentinum Episcopi poterant facultate dispensandi in irregularitate orta ex homicidio casu etiam publico, cap. Conturbatur, & cap. Ad audientiam, de homicidio, ergo neque verum putauimus id quod de hoc tradit Gazias, Trid. sess. 14. d. cap. 7. de Reform. statuta, & Ordinarios non aliter dispensare posse, nisi ex Papæ commissione: siquidem nullum ibi fit verbum de huiusmodi dispensatione Papæ reformat; sed potius declaratur anti quæ Episcoporum dispensandi facultas in irregularitate, ibi: Episcopos non aliter dispensare posse, nisi causa cognita, & probatis precibus, & narratis.

4. Secundò, eodem modo, eodemque verborum tenore loquitur ibi Concilium de irregularitate orta ex homicidio casu, ac de illa, quæ oritur ex homicidio in sui tutelam: sed Episcopus ex omnium consensu potest in posteriori irregularitate dispensare: ergo etiam in priori.

5. Tertio, irregularitas ex homicidio casu notorio nullam inducit infamiam. Poterit ergo in illa Episcopus dispensare.

6. Quarto, si potest Episcopus dispensare in irregularitate orta ex homicidio volito ob repentiam rixam, & non factò per insidias, vt dicemus Resolutione sequenti, profectò multò magis poterit dispensare in ista irregularitate, orta ex homicidio omnino præter intentionem, siue occulto, siue notorio.

RESOL. XLV.

Frequens hic casus accidit. In rixa subita & inopinata contingens quis occidit alium, quaritur, an hoc homicidium non dicatur voluntarium simpliciter, sed casuale, ita vt occidens possit impetrare dispensationem ab Episcopo, qui potest vigore Concilij Trid. sess. 24. cap. 6. dispensare super irregu-

1. Fator opinionem affirmatiuam esse probabilior, & illam docet Molina de iust. tom. 4. tract. 3. disp. 79. num. 7. & Franc. Suar. in 3. part. tom. 5. de cens. disp. 44. sect. 1. n. 3. qui reddit rationem huius sententiæ, nam licet rixa inopinata, & ex tempore orta sit, potest tamen quis, libera voluntate, directè intendere mortem alterius. Ergo tale homicidium est in se directè voluntarium, & sub hac appellatione in iure comprehenditur, nisi fortasse inducat rationem defensionis, cuius alia est consideratio.

2. Sed contrariam opinionem negatiuam, probabilem etiam esse iudico. Dico igitur ad irregularitatem homicidij voluntarij, super quam non possit dispensare Episcopus, requiri quòd illud homicidium deliberato animo, & inuito consilio fiat: nam si ex rixa repente orta, vel ex inimicitia, ob iniuriosa verba, subito contracta homicidium perpetratur, casuale puto esse, & non voluntarium, ita vt possit Episcopus circa irregularitatem ex ipso contractam dispensare: Hanc sententiam primò docuit Didacus Perez in lib. 8. ordinamenti, tit. 13. in Rubr. fol. 256. col. 1. ante medium, ubi id latè tractat, & ait in praxi ita sæpè respondisse consultum, post Concilium Tridentinum, & post illum Henriquez Rodriguez, Salzedo, Auila Societatis I E s v Theologus in 17. de conf. p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 1. & sect. 5. dub. 3. concl. 2. nouissimè ex eadem Societat. Coninch. de Sacram. disp. 18. dub. 14. n. 111.

3. Probatur hæc opinio ex Trident. sess. 14. cap. 17. de refor. dicente: [cum etiam, qui per industriam occiderit proximum, & per insidias, &c.] & ex illis verbis; [si verò homicidium non ex proposito, sed casu, &c.] quæ verba non sunt intelligenda, vt asserit Sayrus de cens. lib. 7. c. 7. n. 8. & alij, de homicidio casu non volito in se, sed in causa; sed intelligenda sunt de homicidio, quod casu solo contingit, ad differentiam homicidij voliti ex proposito. Quod patet, nam Concilium ibi loquitur de homicidio occulto, cuius dispensatio referuatur Papæ: & tamen certum est, quòd post Concilium Episcopus potest dispensare in homicidio occulto casu, volito non in se, sed in causa. Ergo non loquitur de hoc homicidio, quod contingit casu, id est, non ex proposito. Ita ferè Rodriguez in sum. p. 1. c. 177. num. 2. Ex his patet responsio ad argumenta primæ sententiæ.

RESOL. XLVI.

An qui rixa inopinata, & non inuito consilio occidit aliquem, incurrat tantum irregularitatem ex homicidio casu, vt possit ab Episcopo dispensationem obtinere vigore Concilij Trid. sess. 24. cap. 6.

Et aduertitur irregularitatem contractam ex excessu vite, honoris, vel bonorum temporalium, non esse nuncupatam irregularitatem ex homicidio voluntario, sed casuale, etiam si excessus sit ex proposito, ex calore rixæ & pugna; imò etiam si quis iam fugientem sequatur, & occidat, ideo iste talis possit dispensari ab Episcopo super irregularitate?

Et an Episcopus possit cum homicida casu, etiam notorio dispensare ad Ordines minores & ad beneficium simplex?

Et an cum huiusmodi homicida possit Episcopus dispensare ad retinendum beneficium Curatum antea

Sup. hoc in tribus Ref. legi, & supra in Ref. 4. §. Tertium beneficium, & Verum hic, & superius in tra. Ref. 64. §. Suppono.

LA N Æ
omnia
O. III. IV V
E. III